

۲۱۷۴۳۱۷

حکم خرید و فروش و تبدیل وقف

پیشینه، فروش و تبدیل مدارس، مساجد و اموال آنها

حسن شامی

www.ketab.ir

مشارت منار
MEHAR PUBLICATIONS

سرشناسه: شامی، حسن، ۱۳۵۱-
عنوان و نام پدیدآور: حکم خرید و فروش و تبدیل وقف: (پیشینه، فروش و تبدیل مدارس، مساجد و اموال آنها) / حسن شامی.
مشخصات نشر: تهران: انتشارات مناره، ۱۳۹۹.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۰-۷۳-۱
رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۲
رده بندی کنگره: BP۱۹۳/۲
شماره کتابشناسی ملی: ۷۴۴۳۱۳۵

حکم خرید و فروش و تبدیل وقف
پیشینه، فروش و تبدیل مدارس، مساجد و اموال آنها

مؤلف: حسن شامی
ناشر: انتشارات مناره
تاریخ نشر: ۱۴۰۰
نوبت چاپ: اول
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۶۱۰۰-۷۳-۱
شمارگان: ۱۰۰۰
قیمت: ۶۵۰.۰۰۰ ریال

فروشگاه اینترنتی: www.menarehpub.ir

تلفن مرکز بخش: ۰۲۱-۵۵۶۵۱۶۵۳/۰۹۱۲۵۲۴۲۲۷۴

فهرست مطالب

مقدمه.....	۱۵
------------	----

بخش اول: کلیات/ ۲۱

فصل اول؛ واژه شناسی.....	۲۳
وقف در لغت.....	۲۳
معنای صدقه.....	۲۴
علت بحث از صدقه.....	۲۵
وقف در اصطلاح فقهاء.....	۲۶
فصل دوم؛ امضایی یا تأسیس بودن وقف.....	۳۲
وقف از احکام تأسیسی یا امضایی.....	۳۲
نظریه اول.....	۳۲
نظریه دوم.....	۳۳
نظریه سوم.....	۳۳
وقف در جوامع و مذاهب قبل از اسلام.....	۳۵
وقف در کتاب و سنت.....	۳۶
وقف در قرآن.....	۳۶
وقف در سیره پیامبر.....	۳۶
وقف در سیره ائمه معصومین.....	۳۷
وقف در سیره صحابه.....	۳۸

بخش دوم، وقف تملیکی/ ۴۱

فصل اول؛ اقسام وقف.....	۴۳
تقسیم وقف به اعتبار موقوف علیهم.....	۴۳
تقسیم وقف به اعتبار مدت.....	۴۴
۱. وقف مؤبد.....	۴۴

۴۵	وقف منقطع.....
۵۳	فصل دوم؛ ادله عدم جواز فروش وقف.....
۵۳	ادله عدم جواز فروش وقف.....
۵۳	دلیل اول: اجماع.....
۵۴	دلیل دوم، قاعده وجوب وفاء به عقود و شروط.....
۵۵	دلیل سوم: عدم مالکیت واقف و موقوف علیه.....
۵۷	دلیل چهارم: اقتضای ماهیت وقف.....
۵۸	دلیل پنجم: روایات.....
۵۹	دلالت روایت.....
۶۱	روایت دوم:.....
۶۴	روایت سوم:.....
۷۱	دلیل ششم: حقوق سه گانه.....
۷۵	آیا بطلان وقف با فروش است یا با جواز فروش؟.....
۸۰	اقوال در فروش وقف.....
۸۰	قول اول: عدم جواز فروش وقف مطلقاً.....
۸۱	قول دوم: تفصیل بین وقف منقطع و مؤبد.....
۸۳	قول سوم: جواز فروش در مؤبد و عدم جواز در منقطع.....
۸۴	قول چهارم: جواز فروش موقع ضرورت مطلق.....
۸۴	قول پنجم: تفصیل میان اصل وقف و اجزاء آن.....
۸۴	قول ششم: تفصیل در وقف مؤبد.....

بخش سوم، فروش و تبدیل وقف/ ۸۷

۸۹	فصل اول؛ مسوغات فروش وقف.....
۹۰	صور مسوغات فروش وقف.....
۹۰	صورت اول: خرابی موقوفه آن گونه که با بقاء عین قابل استفاده نباشد.....
۹۲	ادله جواز فروش وقف در این صورت.....
۹۲	دلیل اول: مقتضای وجود، مانع مفقود.....
۹۴	دلیل دوم: وجوب بقاء جهت انتفاع.....

۹۵	 دلیل سوم: اجماع
۹۶	 صورت دوم: خرابی موقوفه آن گونه که منفعت قابل توجهی نداشته باشد
۹۹	 صورت سوم: کم شدن منفعت وقف
۱۰۱	 دلیل عدم جواز فروش موقوفه در این صورت
۱۰۳	 دلیل جواز فروش
۱۰۳	 نقد کلام فخر المحققین
۱۰۵	 صورت چهارم: سود مند بودن فروش وقف برای موقوف علیهم
۱۰۶	 قول اول: جواز فروش
۱۰۷	 قول دوم: عدم جواز فروش
۱۰۸	 حدیث اول:
۱۱۱	 حدیث دوم
۱۱۲	 اشکالات روایت حمیری
۱۱۳	 حدیث سوم
۱۱۴	 سند روایت
۱۱۴	 دلالت روایت
۱۱۶	 صورت پنجم: نیاز شدید موقوف علیهم
۱۱۶	 قول اول: جواز فروش وقف
۱۱۷	 ادله این گروه
۱۱۷	 ۱- اجماع
۱۱۷	 ۲- روایت
۱۱۸	 نقد و بررسی این ادله
۱۱۸	 جواب از روایت
۱۲۰	 جواب از اجماع
۱۲۱	 قول دوم: عدم جواز فروش
۱۲۱	 دلیل این گروه
۱۲۲	 صورت ششم: جواز فروش وقف در صورت شرط کردن واقف
۱۲۸	 شرائط صحت شروط

- ۱۳۰..... تنافی شرط فروش با مقتضای عقد.....
- ۱۳۲..... آیا شرط فاسد مفسد عقد است یا نه؟.....
- ۱۳۴..... قول اول: عدم بطلان وقف.....
- ۱۳۴..... قول دوم: بطلان وقف.....
- ۱۳۵..... ادله عدم جواز شرط.....
- ۱۳۵..... جواب از ادله عدم جواز.....
- ۱۳۶..... ادله جواز شرط.....
- ۱۳۹..... صورت هفتم: تغییر عنوان وقف.....
- ۱۴۳..... صورت هشتم: یقین یا احتمال قوی بر خراب شدن وقف در صورت نگهداری آن.....
- ۱۴۵..... صورت نهم: اختلاف موقوف علیهم.....
- ۱۴۷..... ادله قائلین به جواز فروش.....
- ۱۴۷..... دلیل اول: مکاتبه علی بن مهزیار.....
- ۱۴۹..... سند حدیث.....
- ۱۵۰..... دلالت حدیث.....
- ۱۵۴..... دلیل دوم: غرض واقف.....
- ۱۵۴..... دلیل سوم: تضییع اموال.....
- ۱۵۵..... دلیل چهارم: فلسفه وجوب بقای عین موقوفه.....
- ۱۵۵..... دلیل پنجم: استیفای منافع.....
- ۱۵۵..... ادله مانعین.....
- ۱۵۶..... فروش وقف منقطع.....
- ۱۵۷..... آیا فروش چنین وقفی صحیح است یا نه؟.....
- ۱۵۸..... مالک وقف منقطع.....
- ۱۵۸..... صورت اول: مالکیت واقف.....
- ۱۶۰..... صورت دوم: ملک مستقر صاحبان وقف.....
- ۱۶۲..... صورت سوم: ملک متزلزل موقوف علیهم.....
- ۱۶۶..... فصل دوم؛ فروعات.....
- ۱۶۶..... متولی فروش وقف کیست؟.....

قول اول: متولی فروش وقف، نسل موجود به همراه حاکم شرع	۱۶۶
قول دوم: عهده دار فروش در همه اقسام وقف حاکم شرع است	۱۶۷
قول سوم: عهده دار فروش وقف موقوف علیهم است	۱۶۸
قول چهارم: مسئول فروش ناظر خاص و در صورت نبود موقوف علیهم	۱۶۸
قول پنجم: متولی فروش ناظر خاص و در صورت نبودش حاکم شرع	۱۶۹
قول ششم: تفصیل میان وقف عام و خاص	۱۷۰
حکم ثمن وقف	۱۷۱
اختصاص و عدم اختصاص ثمن	۱۷۱
دسته اول: اختصاص پول به دست آمده از فروش وقف به موقوف علیهم موجود	۱۷۲
دسته دوم: اشتراك ثمن میان تمام موقوف علیهم	۱۷۴
حکم بدل وقف	۱۷۸
تهیه مماثل با ثمن وقف	۱۸۰
قول اول: عدم وجوب خرید کالای مماثل	۱۸۱
قول دوم: وجوب تهیه مماثل	۱۸۲
قول سوم: تفصیل	۱۸۳

بخش چهارم، وقف تحریری ۱۸۴

فصل اول: فروش و تصرف در وقف تحریری	۱۸۷
تعریف وقف تحریری	۱۸۷
قول اول: مالکیت خداوند	۱۸۸
قول دوم: فك ملك	۱۸۹
فروش و تصرف در اصل مسجد	۱۹۲
دلایل عدم جواز فروش	۱۹۳
دیدگاه اهل سنت	۱۹۷
سایر تصرفات	۱۹۸
اول: جواز اجاره مسجد	۱۹۸
دوم: عدم جواز اجاره مسجد	۲۰۰
فرق میان مسجد و سایر موقوفات عامه	۲۰۳